

Ndus...

*Jaarrond verhalen
voor bij een bakkie*

Peet Kruit

Ndus...
Jaarrond verhalen voor bij een bakkie
2^e druk augustus 2013

Ndus@kpnmail.nl

Auteur: Peet Kruit
Omslag foto voorkant: Rogier Alleblas
Omslag foto achterkant: Jos Dudink
Fotografie: Familie Kruithof
Vormgeving: bureau zeker
Druk: Nadorp druk

ISBN: 978-90-820699-0-7

© 2013 Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze en/of door welk ander medium, zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de auteur.

Voorwoord: Westlands

Is Westlands een dialect of een tongval? Is het meer Haags dan Rotterdams? Is het een streektaal of vaktaal? Bargoens of oud Nederlands? Van alles wat, zou ik zeggen na jarenlange ervaring van binnenuit en van buitenaf.

Het meest kenmerkende aan Westlands is de traagheid van de weinig uitgesproken woorden en de lang uitgerekte klinkers, die vaak tweetonig worden 'gezongen'. Een paaa-aaaard is hier een voorbeeld van. In het Westlands tevens het woord met de meeste klinkers.

De oorsprong van Westlands is te verklaren door het geïsoleerde bestaan van de tuinder die vaak 'allenig' aan het werk was in een geïsoleerde streek en door de werkdruk het schoolbezoek moest missen en daardoor gespeend bleef van een goed referentiekader. Tijdens de krent (de meivakantie om druiven te krenten) was er zelfs een gehele stop op scholing omdat het werk voor ging. Eerst 'Brood op de plank', dan leren. Tegenwoordig is dat in Nederland totaal omgedraaid.

Ook lijkt er sprake van gemakzucht: Al dat kennen en kunnen, liggen of leggen, mag of mogen, veel simpeler alles op de hoop te schuiven, zo weinig mogelijk inspanning van de stembanden te vergen en je energie te gebruiken voor het inspannende en uitputtende fysieke werk. "Mokkermit?" Kost minder energie van stembanden, tong en lippen, dan "wat moet ik er mee". "Waffere?" heeft minder klinkers dan "welke bedoelt u?". "k Zeg" is sneller gezegd dan "toen zei ik dus". "MÔÔÔgguh" is als term voldoende voor begroetingen op alle tijdstippen. Goedenavond vraagt veel meer kakenwerk. "Gguh" wordt zelfs soms al weg gelaten. "MÔÔÔ" is nog minder werk! Als compensatie steekt men dan wel de wijsvinger lichtjes omhoog ter hoogte van je middel.

De geestdodendheid van dat routinematige werk stimuleerde ook de grammaticale vaardigheden niet. En waar had je het voor nodig? Je was zelfstandig ondernemer en je geld kwam niet binnen door algemeen beschaafd Nederlands te spreken en zeker niet door je te schikken naar de sociale wenselijkheid.

Om je knechten aan de gang te houden, had je meer nodig dan "Zou je alsjeblieft aan het werk willen gaan". Nee, hij "most as een speer an de gang". Krachttermen werden niet gemeden. Door een slechte oogst of lage prijzen zat je soms aan de rand van armoede en was er geen plaats voor zachtzinnigheid. Je was een 'eeuwigste hals' als je de tomaten zonder kroontjes plukte of bij het 'bakkies papieren' een stapel om liet vallen. De invloed van het geloof zorgde er voor dat de vloeken werden vervangen door andere inventieve vindingen: 'krimmeneel' of 'eeuwigste bonk stront' bijvoorbeeld.

Zelfs infrastructuur van een streek heeft invloed op een taal. Het pad, in het Westlands 'de pad', wordt veel gebruikt, omdat er vroeger weinig anders was. "Ut borst van het volk op de pad", "Slechte pad", "De pad op". "Hij is helemaal van de padje af" (hij is in de war).

Het Westlands zit natuurlijk vol van vaktermen die met de tuinbouw samenhangen. Een boekhouder zal daar ook last van hebben. Maar omdat de tuinbouw zo specifiek is en kleinschaliger dan de landbouw, komen die vaktermen als onbegrijpelijk over. "Pluk ie al?" "Ja, blad an 't geveltje" zal voor de gemiddelde Nederlander slechts onbegrip opleveren. Elke Westlander weet waar het over gaat en is er ook trots op dat hij het samen met zijn kleine gemeenschap begrijpt. Dat scheidt een band. Het wordt dan vaak ook als codetaal gebruikt. "Pluk ie al?" is "hoe gaat het?" tussen Westlanders.

Die trots van dit volk tussen de driehoek 'De Hoek', 'De Haag' en 'Sluis' zorgt er ook voor dat men zich gaat hechten aan de eigenheid van de streektaal. Een westlander is groos. Al wordt zijn gemeente beschreven als de lelijkste van Nederland. Zelfs dat sterkt hem of haar. Weer iets waar het Westland uniek in is en dan onderwijl wel één van de drie grote motoren zijn van de Nederlandse economie. Ziet men de schoonheid dan niet van die prachtige kassen? Karbonklend tegen duinenrand. Superdik en helemaal goud toch!

Kom best uit!

Peet Kruit

Inhoud

1	De bekende weg	9
2	Ik doe effe een stukkie schrijve	11
3	Een zootje zinnen	13
4	Schaase	15
5	Ut mag geen naam hebbe	17
6	De enigste eerste Westlandse letter in zun soort	20
7	Anatomie van Me Lijf	22
8	Wat mankeer ie?	24
9	Beestebende	26
10	Prakkie onder de middag	28
11	De pad op	30
12	De streek met den bijbel	32
13	De vrieskist	34
14	Ut trouwfeessie (1)	37
15	Ut trouwfeessie (2)	39
16	Ut trouwfeessie (3)	41
17	Kom in de kas	43
18	Westland, best land	45
19	De Westlandse Wildkakker	47
20	De showbiz	49
21	De ijzeren hond	51
22	Dat doe je toch voor mekander!	53
23	Niks achter de duine	55
24	Kinderspel	57
25	Nou zijt wellekomme	60
26	De wijze les van Pa	62
27	Eerste werk (1)	64
28	Eerste werk (2)	66
29	Eerste werk (3)	69
30	De Kerremus	71
31	Het zinkend corso	73
32	In zun soort	75

33	De meest memorabele thuismomenten zonder video	77
34	Werrukwoorden	79
35	Spreekwoorden en gezegden	81
36	Verspreekwoorden	83
37	Schoon as een brandje	85
38	Weinig praten, veel zeggen	87
39	De halve eeuwigheid	89
40	Groos en Praas	91
41	Westlandse filesefie	93
42	De plomp	95
43	De pad is ut doel	98
44	De mooie O	100
45	Rijmpiestijd (1)	102
46	Rijmpiestijd (2)	104
47	Ie, iem, iet en die	107
48	Gut, gut, wat sneeuwt ut	109
49	Te ver in 't pak	111
50	Ut verhaal van Kersemus	113
51	Doe mijn een pakkie rotjes	115
52	Een hele beste wensput	118

De bekende weg

Als ie in een dorpie opgroeit, is je wereld kleiner, maar je ziet en hoort daardoor meer details. Je kijkt as het ware door een vergrootglas. Onze wereld was voor en achter sowieso ingekaderd door de dijk en het warenhuis. We zaten in een soort pijpenla. Ingesloten door grond en glas, de weg en weerspiegeling van voorbijrazende auto's die weerkaatsten tegen de glazen gevel. De buurt kende je als de broekzak van je ketelpak. Het onderpad was de bekende weg en elk perceel kreeg z'n verhaal naarmate je jeugd vorderde. De Paalvasten, Vellekoopies, Veldhovens, van der Meijsies en de Westhoffies. De wereld eindigde bij café Rust Wat: een naam die ooit voor een prijsvraag door Opa Kruit was verzonnen.

We keken op het land van onze buur Wim. Een ouwerwetse tuinder met een alpinopet. Zo'n alpino noemden ze een bloedblaar. Nou klopte dat symbolisch gezien ook wel als uiting van de kopzorgen die zo'n klein tuindertje had. Wim had een stukkie open land, wat plat glas en achteran een oud ongestookt kassie. Een lorrie en een zwart geteerde schuur as een soort stationnetje langs de rails. Daar zat Wim met theetijd een pijpje bier te drinken.

Wim was behalve een best ventje een grapjas. Hij hield konijnen en as hij jonkies had, hield hij ze in de lucht en schudde ze heen en weer bij zijn oor. Zo kon hij horen of het een mannetje of een vrouwtje was. Dat zei hij tenminste. Op een dag had hij een jonkie en daar zag hij iets an. We zagen ook iets, maar we wisten niet wat. Een paar dagen later kwam hij er achter. "Joh, dah knijn hep geen oren! Ut likkende wel een rot." Toen zagen we het ook. Een wonder der natuur: flappie zonder flaporen.

Op een dag riep hij ons. Een konijn hing an z'n achterpoten an tomatentouwtjes an een balk in de schuur. Wim was um aan het villen en had het vel al over z'n koppie getrokken. Hij zei: "Mot je nou us in dat velletje kijken." Ik keek voorzichtig in het donkere gat en tot mijn verbazing zag ik het konijn nog met z'n ogen knippen. Wim stond er bij te gniffelen. Tja,

in die tijd had de partij van de dieren nog geen zetel. Toch stonden mensen dichter bij de natuur. Je slachtte zelf wat je at.

Wim was een harde werker. Ik zie nog hoe hij een lange stok op zijn schouder legde en met de eg aan het einde van de stok veuren trok in de zware kleigrond of dan stond tie het landje met het handje om te spitten. Daar kreeg ie pas spit van; Slavenarbeid. Hij zei altijd, as tie klaar was an 't end van de dag: "Man, ik ken staandes poepen." Half krom stapte hij op z'n fiets naar z'n huissie op het dorp. Over poepen gesproken: Wim hield ook van een praktische grap, zo hier of gunter. Toen een overbuurman us achter een struik een grote boodschap deed, had Wim er stiekum een schop onder gehouden en de boodschap onder zijn kont vandaan getrokken. Toen de buur omkeek, wachtte hem een raadsel waar hij de rest van z'n leven niet uit is gekomen. Wim weer gniffelen natuurlijk.

Voor zo'n klein tuindertje met die ouwerwetse middelen ging de vaart der volkeren veels te hard. Hij dorst niet te investeren as tie het al zou kunnen want hij verdiende een dun belegde bootram. Toen Wim ouwer werd, werden ze handen dik van de reuma. Geen wonder. Hij was kuis versleten van het harde werken in weer en wind. Hij lustte graag een borreltje en kreeg last van z'n lever. Hij kwam bij de dokter en die zei: "Beste man, je drink veels te weinig." Met dat recept ging het toen snel bergafwaarts met hem. Wim had in tegenstelling tot z'n knijn wel oren en die waren niet van een doveman.

Het vroegere landje van Wim vormt nu een klein stukkie van een mega tomatenkwekerij. Het loopt as een zonnetje en het ziet er strak uit, veel beter natuurlijk. Wim zou z'n ogen hebben uitgekeken. En in z'n soort heeft Wim met de hand het land ontgonnen voor zukke mooie ontwikkelingen.

Ndus,

Peet Kruit

Ik doe effe een stukkie schrijve

Laatst had ik mijn vader aan de telefoon. Ik merkte dat hij niet om een gesprek verlegen zat. Hij was bezig met de voorbereiding van een prakkie. Opeens sprak hij de historische woorden “ik geef ie effe je moeder, dan doe ik onderwijl effe de balle afdraaien”. Ik begreep hem drek. Duidelijk was wel dat ik het Westland aan de lijn had.

Het werkwoord doen wordt vaak als hulp werkwoord gebruikt en geeft de dieper onderliggende dadendrang van de gemiddelde Westlander weer. Niet dralen maar doen. “Doe jij effe de pap hale? of doe jij nou es snel die bakkies papiere, grote guil? Als ik nou dit effe doe, dan doe jij vast effe jezelf wasse. Kenne we aast drek weg.”

Typisch Westlands is de volgende vraag: “Wat deeje de tomaten?” Nou lijkt ut of die tomaten een eige leve leijen, maar het betekent natuurlijk wat de prijs was aan de veiling voor de tomaten. Ook de volgende uitspraak is typisch. “Doe mijn maar een bakkie.” Dat is niet het bakkie voor de tomaten, maar een bakje koffie.

Ook wordt doen vaak in combinatie met staan of zitten gebruikt, dus niet “wat doe je?” maar “Wat zit jij nou te doen?” Zittend zitten Westlanders meest ook nog wat te doen. Minder vaak hoor ik “Wat leg jij nou te doen?” Maar dat komt omdat dit meest in de intimiteit van een slaapkamer wordt uitgesproken.

Maar nu ik het over leggen heb: De legendarisch Lange Piet van langs de Dijk vroeg me ooit hoe het ging met de muziek. Nadat ik had uitgelegd hoe het dan ging, zei hij met een bloedserieus gezicht “Ik heb vroeger ook wel ’s een blauwe maandag op een trompet legge harkuh!” en nam daarop een slok bier met zijn pink typisch in de hoogte.

Zo zijn er wel meer momenten dat ik verrast wordt met een prachtige uitspraak. Een man stond voor een deur en hij wist niet zeker of de ruimte

erachter bezet was. Hij vroeg aan mij “Ken’k ur in, denk?”. Ik kreeg drek inspiratie voor een liedje á la Kedeng, kedeng. Zoiets als: Kenkurindenk, Kenkurindenk, oehoe! Kenkurindenk klinkt veel beter dan: Pardon, maar is het waarschijnlijk dat ik hier naar binnen kan? Die beste man zou zeggen: “Eer ie dat gezegd heb, ken je allang binnen weze.” En eerlijk gezegd is daar wat voor te zeggen.

Tijdens een klaverjas toernooi in de Lier merkte een deelnemer met veel blijdschap op: Ik sting twees! Qua opmerking vind ik dit meer een nummer 1. Daar kan ik intens van genieten. Die gaat ook drek in het notitieboekje.

Tja, die typische uitspraken. Een paar jaar terug vouwden we een tentje uit op een camping diep in het zwarte woud (de donkere Duitse versie van ’t Woudt). Naast ons kwam ook een ander gezin net aan. Met een grote Bens en een nog grotere caravan reed de vader des sleurhuts onze tent langs. Ik wilde wat aanwijzingen geven: “Doet u voorzichtig?” Hij riep terug zonder op te kijken: “Kom best uit!” Ik wist gelijk dat ik hier met een streekgenoot te maken had. Ik riep terug: “Ik ga drek nog effe zwemme!” Ik zag bij hem ook het feest der herkenning en hij riep vrolijk terug: “Gelijk hebbie!” Het werd een gezellige vakantie.

Nou, ik doe er weer ’s een eind aan breien

Ndus,

Peet Kruit